

The background of the entire page is a photograph of a soccer field. In the foreground, several people are sitting on the grass, some stretching. In the middle ground, a soccer goal is visible. Behind the goal is a tall metal fence. In the background, there are large, leafy trees under a blue sky with some clouds.

Haalbaarheid 'Sportfonds voor volwassenen'

Adviesrapport

Eric Lagendijk
Paul Duijvestijn
Ineke Deelen

Inhoud

1	Aanleiding en vraagstelling	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Vraagstelling	5
2	Behoeft	7
2.1	Huidige voorzieningen	7
2.2	Behoeft	12
2.3	Sportaanbieders	14
3	Andere steden	17
3.1	Amsterdam	20
3.2	Den Haag	20
3.3	Utrecht	21
3.4	Eindhoven	22
3.5	Conclusies	22
4	Bereik en voorwaarden	23
5	Inrichting en positionering	25
6	Financiering	26
7	Haalbaarheid: conclusies en advies	28

1 Aanleiding en vraagstelling

1.1 Aanleiding

Op 13 oktober 2016 nam de gemeenteraad van Rotterdam een motie aan die in het kader van de behandeling van de Sportnota 2017 – 2020 was ingediend door de Partij van de Arbeid. Het college wordt daarin verzocht om samen met maatschappelijke partners te onderzoeken of een sportfonds voor volwassenen met een minimuminkomen kan worden opgericht, en of zorgverzekeraars en andere maatschappelijke partners dit fonds kunnen financieren.

De gedachte die aan deze motie ten grondslag ligt is dat de gemeente streeft naar een vitaal Rotterdam met een hoge participatiegraad. Sport draagt daaraan bij vanwege positieve effecten op gezondheid, maatschappij en economie. Financiële problematiek van huishoudens kan sportdeelname in de weg staan. De gemeente kan dit niet alleen oplossen; mét maatschappelijke partners, zorgverzekeraars en derden zou een sportfonds gecreëerd kunnen worden.

Een dergelijk idee is niet nieuw. Er is al decennia lang aandacht voor sportstimulering van doelgroepen, en ook voor het slechten van financiële barrières daarbij. Zo hebben talrijke fondsen aan de weg getimmerd om gezinnen met financiële problemen te ondersteunen bij het aangaan van lidmaatschappen bij sportverenigingen. Zo dateert het nog steeds bestaande Leo van der Kar Sportfonds uit 1960. Dit was een particulier fonds van een groot Nederlands sportbedrijf (het huidige Perry Sport).

Pas in de jaren tachtig zag de overheid een taak voor zichzelf om sportbeoefening voor minima te bevorderen. Hierbij kwam de jeugd steeds meer centraal te staan. Toch zijn de specifieke fondsen hiervoor in handen gebleven van particuliere rechtspersonen. De bekendste daarvan is het Jeugdsportfonds, dat in liefst 220 gemeenten actief is met zelfstandige afdelingen. Dit fonds is ooit ontstaan vanuit de behoefte om kinderen die dringend hulp nodig hebben hun droom te verwezenlijken. Een jeugdzorgmedewerker voegde de daad bij het woord en zorgde dat financiële drempels hierbij niet in de weg staan. Inmiddels is dit fonds een "merk" geworden, met als resultaat dat een jeugdcultuurfonds niet lang op zich liet wachten. Overheden (landelijk, provinciaal en lokaal) zijn belangrijke financiers van deze fondsen.

Daarnaast zijn er verschillende kortingsregelingen voor minima, met uiteenlopende werkwijzen en criteria. Zo geven de meeste grote gemeenten onder verschillende namen een stedelijke pas uit die kortingen geeft op verschillende arrangementen, met name in het vrijetijd domein. Hoewel deze passen soms voor alle inwoners verkrijgbaar zijn, staat betaalbaarheid voor minima voorop. Ook zijn er financiële regelingen voor de jeugd in het kader van armoedebestrijding, onderwijsbijdragen en participatie aan sport en cultuur die uitgevoerd worden door gemeentelijke afdelingen.

1.2 Vraagstelling

Vijf onderzoeksvragen staan centraal:

- 1 Kan in beeld worden gebracht of in Rotterdam **behoefte** is aan een sportfonds voor volwassenen?
Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke behoefte is er dan?
- 2 Stel een **benchmark** sportfonds voor volwassenen op:
 - Zijn er vergelijkbare fondsen in Nederland?
 - Hoe zijn deze tot stand gekomen? (gemeentelijk initiatief, maatschappelijke partners, zorgverzekeraars)
 - Welke omvang hebben dergelijke fondsen? (bereik en kosten)
 - Welke ervaringen zijn er met deze fondsen vanuit de gebruikers en gemeenten, onder andere ten aanzien van de relatie behoefte versus budget? *Wat is hier uit onderzoek, en via navraag bij gemeenten, over bekend?*
- 3 Onder welke **voorwaarden** of **criteria** kan iemand het beste in aanmerking komen voor een bijdrage uit het fonds? En hoe kan het fonds de doelgroep het beste bereiken?
- 4 Hoe kan het fonds worden ingericht en op welke wijze kan het fonds deel gaan uitmaken van **bestaande structuren**?
- 5 Welke **financiering** past bij het fonds? Hoe staan het bedrijfsleven, maatschappelijke partners en zorgverzekeraars tegenover het fonds en eventuele donatie?

Wij hebben in de periode oktober 2017 – januari 2018 dit onderzoek uitgevoerd aan de hand van de volgende zes stappen:

Er hebben interviews plaatsgevonden met:

- ⊙ Marita Verkaik, Kim Santbulte en Carola Nagy van Rotterdam Sportsupport
- ⊙ Judith Andries (Armoedebelaid) , Marijn van Eggen en Mera Oosterom (Sportbeleid), Anouk Bloembergen (Sportregie), Brigitte Koopmans (Werk en Inkomen), en medewerkers van de Rotterdamspas van gemeente Rotterdam
- ⊙ Jacques van Steen van Jeugdsportfonds
- ⊙ Marjolein Groothuizen van PIT010
- ⊙ Naomi Roepers van Dock
- ⊙ Sander de longh van Rotterdam Partners
- ⊙ Niels Visser van MEE Rotterdam
- ⊙ Lia Schop van RIS (Rotterdamse vereniging voor aangepast sporten) en VGR (Vereniging Gehandicaptenorganisaties Rotterdam)
- ⊙ Rob Dokter, VGZ.

In december 2017 heeft de benchmark met vier andere grote steden (Amsterdam, Den Haag, Utrecht, Eindhoven) plaatsgevonden op basis van interviews en (digitale) gegevensverzameling.

In diezelfde maand zijn vijf interviews gehouden met Rotterdamse sportaanbieders die geselecteerd zijn door Rotterdam Sportsupport. Dit zijn verenigingen waarmee Rotterdam Sportsupport samenwerkt in het kader van maatschappelijke activiteiten en sportstimulering.

In de tweede helft van december is een concept rapportage met voorlopige bevindingen besproken met de opdrachtgever.

In dit eindrapport hebben wij de bevindingen gerangschikt naar analogie van de vijf hoofdvragen. Dit doen wij in de hoofdstukken 2 tot en met 6 waarin wij de uitkomsten van het veldwerk (interviews met Rotterdamse professionals en vrijwilligers, beleidsmakers en benchmark) presenteren. Het gaat hierbij om een kwalitatieve analyse en beschrijving. Er is dus geen sprake van een enquête of een representatieve steekproef. Dit rapport is onder meer gebaseerd op de deskundigheid en ervaringen van geïnterviewde professionals over de verschillende aspecten van een sportfonds voor volwassenen.

In hoofdstuk 2 geven wij antwoord op de vraag of er behoefte is aan een sportfonds voor volwassenen. In 3 presenteren wij de opbrengsten van de benchmark van de vijf grote steden. De vraag onder welke voorwaarden of criteria iemand het beste in aanmerking kan komen voor een bijdrage uit het fonds, en hoe het fonds de doelgroep het beste kan bereiken, behandelen wij in 4. Vervolgens komt in 5 aan de orde hoe het fonds kan worden ingericht, en op welke wijze het deel kan uitmaken van bestaande structuren. In 6 gaan wij in op de financiering van het fonds.

DSP trekt in het slothoofdstuk 7 conclusies en adviseert de gemeente Rotterdam over de haalbaarheid en condities van een sportfonds voor volwassenen.

2 Behoefte

Welke behoefte is aan een sportfonds voor volwassenen?

Voor de beantwoording van deze vraag hebben wij eerst geïnventariseerd welke voorzieningen en regelingen er in Rotterdam zijn voor de doelgroep (2.1). Vervolgens schetsen we in 2.2 een beeld van de behoefte aan een sportfonds voor volwassenen die respondenten onderkennen. Daarna geven we weer hoe een aantal sportaanbieders aankijkt tegen een dergelijk fonds.

2.1 Huidige voorzieningen

Voor de kosten van sport en bewegen bestaat geen algemene financiële regeling voor inwoners van Rotterdam die ouder zijn dan 18 jaar. De doelgroep die in dit onderzoek centraal staat bestaat uit 105.900 mensen (peildatum 2016). Zij hebben een inkomen van ten hoogste 110% van het wettelijk minimuminkomen.

Armoedebeleid

De huidige koers van het armoedebeleid gaat uit van de eigen verantwoordelijkheid van de burger. De gemeente heeft de taak de toegang tot voorzieningen te organiseren en in te staan voor een adequaat bestaansminimum. Alleen voor degenen die geen betaald werk kunnen verrichten is er een vangnet. Individueel maatwerk staat daarbij voorop.

De Rotterdammers die deel uitmaken van deze groep, zijn in alle opzichten divers. Het gaat om mensen met lage inkomens uit werk, AOW en bijstandsuitkeringen, soms ook met schulden. De samenstelling van het huishouden wisselt van een paar met meerdere kinderen, alleenstaande ouders tot een AOW-paar zonder kinderen. Vaak gaat armoede gepaard met andere problemen, van sociale, psychische of medische aard.

Het college onderscheidt vijf uitgangspunten voor het armoedebeleid:

- Schuldpreventie en educatie bieden kans op verbetering van de financiële positie
- Inkomensondersteuning is maatwerk
- Kinderen en ouderen worden ontzien
- Werken moet lonen
- Er is meer ondersteuning dan de gemeente alleen.

Het bundelen van regelingen en het transparant en toegankelijk maken van voorzieningen neemt een belangrijke plaats in binnen het armoedebeleid. Toetssteen voor het huidige armoedebeleid is dat ieder huishouden toegang heeft tot een inkomen op het basisbehoefte-niveau van het Nibud, dat wil zeggen, voor basale zaken als voedsel, kleding en wonen. Sport en bewegen maken daar dus geen deel van uit.

Bestaande regelingen en fondsen in Rotterdam

Rotterdampas

De Rotterdampas staat open voor alle Rotterdammers. Ongeveer 200.000 Rotterdammers maken er gebruik van. Samen zijn zij jaarlijks goed voor 1 miljoen activiteiten of bezoeken. Minima krijgen korting op de aanschaf van de pas (5 euro in plaats van 60 euro). De Rotterdampas hanteert voor deze korting een grens van 130% van het minimuminkomen. De pas heeft een magneetstrip en een barcode zodat het gebruik eenvoudig is (scannen) en het ook informatie oplevert over gebruik en effectiviteit.

Er zijn regelmatig nieuwe acties op het gebied van sport bij de Rotterdampas. Zo zijn er kortingen of gratis bezoeken mogelijk bij bezoek aan zwembad of ijsbaan. Ook biedt de Rotterdampas korting aan op contributie van veel sportverenigingen (meestal € 25 -), wat meestal onvoldoende is om de financiële drempel en de deelnamedrempel weg te nemen. De huidige Rotterdampas is niet hét instrument om structurele sportdeelname van de doelgroep minima, bijvoorbeeld via lidmaatschap bij verenigingen, te verhogen.

Wel draagt de pas bij aan deelname van de doelgroep aan laagdrempelige sportactiviteiten door middel van financiële kortingen en regelmatig terugkerende acties.

Jeugd

Jeugd tot 18 jaar komt, binnen de daarvoor geldende criteria, in aanmerking voor een bijdrage uit het Jeugdsportfonds Rotterdam. Hiermee kunnen jaarlijks 5.000 jeugdigen – in 2018 is het target 6.000 – bij een sportvereniging terecht nadat zij zijn aangemeld door een intermediair zoals een onderwijzer of jeugdhulpverlener. De contributie die maximaal vergoed wordt is € 225,-. Voor diezelfde doelgroep is er ook een jeugdcultuurfonds en Stichting Meedoen (voorheen Stichting Leergeld Rotterdam). Daarnaast bestaat er recht op een 'jeugdtegoed' van maximaal € 440,- dat voor jeugdigen op de Rotterdampas wordt gestort. De hoogte van dit bedrag is afhankelijk van de leeftijd. Daarmee kunnen producten worden aangeschaft die noodzakelijk zijn voor participatie, zoals spullen voor sport of school. Niet alle retailers doen daar overigens aan mee.

De gemeente onderzoekt mogelijkheden om deze drie regelingen te bundelen waardoor transparantie, toegankelijkheid, efficiency en effectiviteit zouden kunnen toenemen. Voornaamste uitdaging blijft groei van het bereik.

Ouderen

Voor ouderen (67+) met een minimuminkomen is er een AOW-tegoed. Dat werkt vergelijkbaar als het jeugdtegoed. Op de Rotterdampas is een bedrag beschikbaar voor producten die participatie, waaronder sportdeelname, ondersteunen.

Fondsen

Enkele particuliere fondsen in de regio Rotterdam zijn:

- ③ Sint Laurensfonds. Dit eeuwenoude fonds steunt projecten en maatschappelijke initiatieven die gericht zijn op het opvangen, versterken en maatschappelijk verbinden van kwetsbare personen, met name jeugdigen en ouderen. De financiële ondersteuning kan bestaan uit een gift, garantie of lening. Het fonds is gericht op het doorbreken van het sociaal isolement van ouderen en het versterken van de ontwikkeling van kwetsbare jeugdigen. (<http://www.sintlaurensfonds.nl/>). Een meer langdurige bijdrage is ook mogelijk, zoals in geval van steun aan het Jeugdsportfonds. Binnen de groep volwassenen zou Sint Laurens vooral steun verlenen aan kwetsbare ouderen, jongvolwassenen en gezinnen die in armoede verkeren, waarbij sport als middel ingezet zou kunnen worden.
- ③ De Verre Bergen. deze stichting zet zich in voor een sterker en beter Rotterdam , met name in de maatschappelijke sector, inclusief sport, kunst en cultuur. Zij werkt samen met allerlei initiatiefnemers om programma's te ontwikkelen, uit te voeren en op effectiviteit te onderzoeken. Vernieuwing in de aanpak van maatschappelijke vraagstukken staat centraal. (<http://www.deverrebergen.nl/>)
- ③ Fonds DBL: doel van DBL is "het verlenen van hulp uit de rekenen van het vermogen van de stichting aan personen en gezinnen die daaraan in maatschappelijke zin behoefte hebben en het verstrekken van bijdragen aan instellingen welke het verlenen van hulp aan dergelijke personen en gezinnen ten doel hebben of mede ten doel hebben." (<https://www.fondsdbl.nl/Article/1>)
- ③ Fonds Bijzondere Noden: dit fonds heeft tot doel om met een financiële bijdrage urgente probleemsituaties van Rotterdammers aan te pakken, voor wie de Wet Werk en Bijstand (WWB) of andere voorzieningen geen of onvoldoende oplossing bieden. Een bijdrage van het FBNR wordt verstrekt als giften is in principe eenmalig. (<http://www.fbnr.nl/>)

Financiële voorzieningen

In Rotterdam bestaan enkele financiële voorzieningen met een beperkte reikwijdte voor sportparticipatie van volwassenen:

- ③ Een voorziening voor mensen met een beperking die een minimuminkomen hebben. Deze voorziening is een initiatief van de Vereniging Gehandicaptenorganisaties Rotterdam (VGR). Hieruit wordt sportdeelname vergoed tot 250 euro per jaar voor contributie en materiële kosten (dit was voorheen 350 euro). Een sportconsulent doet de intake. Gelden worden direct overgemaakt naar de sportaanbieder. Deze regeling bestaat sinds 2011 toen het fonds DBL een ton ter beschikking stelde. Fonds DBL is hoofdfinancier. Vanaf 2011 zijn jaarlijkse aanvragen gedaan voor bedragen van 20.000 – 60.000 euro per jaar. Daarmee konden steeds ongeveer 60 – 200 mensen sporten. Het voortbestaan van deze voorziening is onzeker.
- ③ Sport MEE van MEE Rotterdam heeft de beschikking over een beperkt eigen budget om mensen met een beperking passend, dus op maat, in beweging te krijgen. Kandidaten hiervoor komen van het project Bewegen naar beter. Huisartsen verwijzen hiervoor diabetici, chronisch zieken en mensen

met hart- en vaatziekte door. Juist deze groepen kampen met financiële zorgen. Passende beweegplekken zijn maatwerk en daarmee vaak ook duurder. Om meer kwetsbare ouderen, met name mensen met een klein pensioentje, in beweging te krijgen is een ruimer budget nodig. MEE overbruggt alleen het eerste jaar van deelname. Bereik is jaarlijks ongeveer 140 mensen.

Bij Werk en Inkomen is binnen de re-integratie naar werk al enige jaren aandacht voor een gezonde levensstijl en de fysieke gezondheid van de werkzoekende. Gezond zijn bevordert de maatschappelijke participatie en is een factor van belang bij het vinden van werk op de arbeidsmarkt. Beweging speelt daarbij een belangrijke rol. Werk & Inkomen biedt 'beweging' aan als onderdeel van een re-integratietraject naar werk voor de doelgroep waarvoor dit van belang is. Werk & Inkomen verwacht dat dit komend jaar 100 keer of meer zal voorkomen. Dit aantal is geen doel op zich, maar een grove inschatting.

Sportstimulering

Veel meer dan in financiële regelingen investeert de gemeente Rotterdam in het verhogen van de sportdeelname door middel van het arrangeren van laagdrempelig sport- en beweegaanbod voor verschillende doelgroepen, met name voor inwoners met een laag inkomen. De rol van de gemeente bestaat daarbij uit het koppelen van vraag en aanbod: sportregie. De gemeente heeft het particulier sport- en beweegaanbod van verenigingen, sportscholen, welzijnsorganisaties en zelfstandigen goed in beeld. Door middel van sociale marketing krijgt de gemeente zicht op de vraagzijde van sport en bewegen en de wijze waarop de doelgroepen het beste bereikt kunnen worden met sportactiviteiten. De sportregisseurs werken nauw samen met Rotterdam Sportsupport die het sport- en beweeglandschap goed in beeld heeft en de match van vraag en aanbod ook in gang kunnen zetten. Rotterdam Sportsupport heeft veel contact met sportverenigingen en werkt intensiever samen met een groeiend aantal clubs dat zich maatschappelijk extra profileert, de sportplusverenigingen. Deze clubs steken hun nek uit voor specifieke maatschappelijke opgaven, zoals werkervaringsplaatsen, jeugdzorgjongeren en schoolsportverenigingen. Sportaanbieders komen in aanmerking voor een soort aanjaagbudget om maatschappelijke activiteiten te ontplooiën, zoals werving van specifieke doelgroepen. Dit budget neemt na verloop van tijd af, terwijl de deelnemersbijdrage moet groeien. Het is niet bekend wat de effecten zijn van deze systematiek. Rotterdam Sportsupport is tevens uitvoeringsorganisatie van het Jeugdsportfonds.

De gemeente financiert binnen verschillende programma's interventies om de doelgroep in beweging te krijgen. Denk hierbij aan programma's in de zorg- en welzijnssector, de Wmo en het persoonsgebonden budget. Dit zijn geen generieke regelingen waar de doelgroep een beroep op kan doen. Deze interventieprogramma's zijn tijdelijk, activeren de doelgroep, maar bieden niet structureel soelaas. Van de deelnemers wordt verwacht dat zij zelf volgende stap zetten: naar een gezonde leefstijl met voldoende beweging. Of zij zich daarbij bijvoorbeeld aanmelden bij een particuliere sportaanbieder en een lidmaatschap aangaan, is aan hen.

Openbare ruimte en accommodaties

Ook investeert de gemeente Rotterdam in het sportief inrichten en beweegvriendelijk maken van de openbare ruimte waarin iedereen kosteloos kan sporten en bewegen. Dit moet inwoners uitnodigen om meer te sporten, lopen en fietsen. Daarnaast verhuurt de gemeente sportaccommodaties (zwembaden, sportvelden en –hallen, gymzalen) tegen een tarief lager dan de kostprijs. Ook daar gaat een stimulerende werking van uit.

Welzijn

Welzijnsorganisaties organiseren laagdrempelige sportlessen in gymzalen in de wijken. Zo organiseert IJsselwijs (vanaf 2018 PIT010) dergelijke lessen onder de noemer 'Sportcampus'. Deze zijn speciaal bedoeld voor mensen in de bijstand die vaak ook fysieke problemen hebben. Kernbegrippen hierbij: ontmoeting, gezelligheid, in beweging komen. Ook Dock biedt dit soort activiteiten aan, bijvoorbeeld voor vrouwen uit de wijk. In de zogeheten Huizen van de wijk treffen groepen bewoners elkaar voor ontmoeting en ontspanning. Hier vindt groepsvorming en participatie plaats. Denk aan zumbalessen, fitness, badminton, voetbal. Mensen uit de wijk maken kennis met sport en bewegen. De stap van hieruit naar een vereniging of reguliere sportaanbieder is volgens de welzijnswerkers groot. Diezelfde welzijnswerkers geven aan dat ook de huisarts een belangrijke rol speelt bij toeleiding naar deze beweegclubjes in de wijk, bijvoorbeeld voor mensen met psychosomatische klachten, obesitas of depressie. Voor deze groepen is sport eerder middel dan doel op zichzelf.

Sportaanbieders

Verschillende respondenten constateren dat de doelgroep minima die sportief actief is, eerder te vinden is bij informele (welzijns-)groepjes in de wijk, bij vechtsportscholen en fitnesscentra dan bij sportverenigingen.

Een voorbeeld van een effectieve interventie met een beperkt effect voor de langere termijn vanwege het ontbreken van een financiële buffer is 'Gezond in Noord'. Rotterdam Sportsupport en Rotterdam Atletiek hierover:

"Binnen het project 'Gezond in Noord' zijn het afgelopen jaar 75 inactieve volwassenen structureel gaan bewegen. Het beweegaanbod is divers en wordt zowel op locatie als in de Huizen van de Wijk gegeven, door sportaanbieders en vrijwilligers. Eén van de sportaanbieders is Rotterdam Atletiek (RA). Dit aanbod loopt nog niet heel erg goed, omdat de afstand naar het complex van RA vrij groot is, en omdat de deelnemers daar na een aantal keer contributie moeten gaan betalen. Terwijl de activiteiten in de Huizen van de Wijk vaak gratis zijn. De drempel van de afstand is te verkleinen door het programma zodanig op te bouwen dat RA eerst een aantal keer naar de vertrouwde omgeving komt, en vervolgens de groep onder begeleiding naar RA gaat. De financiële drempel is projectmatig wel op te lossen als er tijdelijk bestaande fondsen voor een project worden gevonden, maar helaas nog niet structureel. Het volwassenensportfonds zou voor de individuele deelnemers wel een structurele oplossing kunnen zijn."

2.2 Behoefte

Is er behoefte?

Vrijwel alle geïnterviewde personen in dit onderzoek geven aan een duidelijke behoefte te zien aan een sportfonds voor volwassenen met een minimuminkomen. Landelijk sportdeelname-onderzoek laat zien dat deze groep beduidend minder sport en beweegt dan mensen met een modaal of hoger inkomen. Mensen met een hoger opleidingsniveau of inkomen en mensen met een goede gezondheid doen in alle organisatievormen het vaakst aan sport. Hoe hoger het inkomen, hoe vaker men aan sport doet en hoe vaker men lid is van een sportvereniging (Sociaal en Cultureel Planbureau, *Sport en cultuur. Patronen in belangstelling en beoefening*, 2016: p. 22). Mensen die op of onder de armoedegrens leven, en mensen met een beperking doen het minst aan sport, ongeacht het organisatieverband.

Financiële belemmeringen vormen niet de enige reden waarom veel mensen met een minimuminkomen minder vaak sport en bewegen. Maar het is wel een praktische belemmering die het meer structureel sporten en bewegen in de weg staat. Sportdeelname is van meerdere factoren afhankelijk, en dus niet alleen van de beschikbare financiële middelen. Leeftijd, opleidingsniveau en gezondheid zijn voorspellende factoren van sportdeelname (ibid., p. 70). De Nederlandse sportsocioloog Ruud Stokvis verklaart verschillen in sportdeelname in historisch perspectief uit het al of niet verwerven van een moderne leefstijl. Sportbeoefening is in de loop van de twintigste eeuw steeds belangrijker geworden als onderdeel van een moderne leefstijl, waarin representatie, gezondheid en onderscheidend vermogen een rol spelen (Stokvis, *De Sportwereld*, 1989).

Waarom?

Behoefte aan een financiële regeling voor volwassenen met een minimuminkomen is ingegeven vanuit meerdere ervaringen. Bij het Jeugdsportfonds (JSF) loopt men tegen het praktische punt aan dat jongeren als zij achttien zijn geworden, hun lidmaatschap van een sportvereniging niet verlengen omdat dit niet langer uit het fonds vergoed wordt. Ook loopt men ertegen aan dat van een gezin dat zich in een armoedesituatie begeeft, een kind wel in aanmerking komt om te sporten – namelijk via het JSF - en de ouder(s) niet.

In het kader van sportstimulering ervaart Rotterdam Sportsupport dat er zeker ook volwassenen zijn die interesse hebben gekregen in sport, en vervolgens om financiële redenen geen lid worden van een club. Sommige sportverenigingen rapporteren dit ook. Een sportfonds zou helpen die drempel te slechten.

Eenzelfde ervaring hebben welzijnsorganisaties als DOCK en PIT010. Deze organisaties hebben beperkte middelen om volwassenen uit de doelgroep in beweging te brengen. Dit soort activiteiten, die een sterk wijkgerichte benadering kennen, zijn bedoeld om bewoners te enthousiasmeren en vervolgens door te geleiden naar een sportaanbieder. Dat laatste gebeurt vrijwel niet omdat er enerzijds een financiële drempel blijkt te bestaan. Anderzijds hecht men sterk waarde aan het groepsgevoel dat de welzijnsorganisatie hun geeft.

Bewegen hoeft niet duur te zijn

Het is niet zo dat minima per definitie een financiële drempel ervaren als zij aan sport willen doen. Sporten in de openbare ruimte brengt weinig kosten met zich mee. Een paar hardloopschoenen of een fiets is genoeg. Ook het aangaan van een lidmaatschap en het lid blijven van sportclubs is voor inwoners in de categorie minimuminkomen niet altijd een drempel. Er zijn ook mensen met een minimuminkomen die wel lid zijn van een sportvereniging. Zij hechten prioriteit aan een lidmaatschap en reserveren daar budget voor, ook al hebben zij weinig financiële armslag.

Prioriteit en kwetsbaarheid

Deze keuze verschilt van huishouden tot huishouden, en is afhankelijk van vele factoren, zoals gezondheid, mobiliteit, sociaal netwerk en gezinsomstandigheden. Mensen met een minimuminkomen kampen vaak met problemen op uiteenlopend gebied die hen ervan weerhouden te kiezen voor iets positiefs, zo als deelname aan sportactiviteiten. Mensen die in een armoedesituatie verkeren, voelen vaak schaamte. Ook dat houdt hen tegen met anderen te sporten in regulier verband. Het financiële aspect kan dus een drempel opwerpen, maar er spelen meer factoren een rol die vaak met kwetsbaarheid te maken hebben: cultuurverschil, taalachterstand, fysieke problemen, psychische klachten of een problematische thuissituatie. Om deze (diverse) doelgroep is beweging te krijgen is meer nodig dan eventuele facilitaire ondersteuning; het gaat ook om gedragsverandering en groepsvorming. Geld is een belangrijke voorwaarde, maar niet de enige; het gaat ook om stimuleren, motiveren en toeleiden. En daarna om binden en blijven betrekken.

Volwassenen met een beperking

Rotterdam Sport MEE (van MEE Rotterdam) en de VGR wijzen er beide op dat een structureel sportfonds voor volwassen Rotterdammers met een minimuminkomen in een manifeste behoefte voorziet. Beide organisaties hebben de beschikking over tijdelijke middelen om een beperkt deel van hun achterban te financieren. MEE heeft een beperkt eigen budget voor dit doel, maar kan zich geen structurele regeling permitteren.

De VGR doet een jaarlijkse aanvraag bij een particulier fonds waardoor de afgelopen jaren circa 150 – 200 mensen met een beperking en een minimuminkomen hun kosten voor sport konden dekken. De VGR pleit al jaren voor een structurele oplossing voor dit probleem. Aangepast sporten brengt ook nog eens extra kosten met zich mee voor de sporter (aangepast vervoer, begeleiding). Verenigingen kunnen voor hun extra kosten (bijvoorbeeld aanpassing aan accommodatie) een beroep doen op de meerkostenregeling.

Sport en re-integratie

Tot slot is er ook nog een relatie tussen begeleiding naar werk en sportbeoefening. Beweging kan onderdeel zijn van een re-integratietraject naar werk op de arbeidsmarkt waarbij de gemeente de kosten hiervan voor haar rekening neemt. Sport is daarbij middel om zich fit te voelen zodat men klaar is om een stap in de richting van de arbeidsmarkt te zetten. 'Beweging' wordt aangeboden op maat, dus afhankelijk van de situatie van de werkzoekende. Daarnaast stimuleert Werk en Inkomen dat werkzoekenden gebruik maken van de mogelijkheden die er in hun wijk aangeboden worden.

Focus op meedoen

Vanuit diverse perspectieven zijn redenen aan te voeren om een sportfonds voor volwassenen in te richten. Het gaat om een groep die divers is samengesteld. Gemeenschappelijk kenmerk is dat zij van een minimuminkomen moeten rondkomen. De focus moet liggen bij mensen die sport aantoonbaar niet kunnen betalen en doelgroep zijn van overheidsbeleid: Rotterdammers voor wie de maatschappelijke waarde van sport juist groot kan zijn. Inwoners die hierdoor weer aansluiting krijgen bij de samenleving. Primair gaat het hier om "meedoen aan sport". Sport als participatie-instrument. Maar secundair speelt juist voor deze groep mee dat meedoen ook afgeleide doelen heeft, zoals het versterken van sociale contacten en netwerk, gezond en fit voelen, en een therapeutische waarde. Soms kan sporten ook een opstap zijn naar een betaalde baan. In het kader van armoedebestrijding lijkt sport misschien ver weg te liggen, maar niets is minder waar: sport brengt mensen vaak met elkaar in contact, zodat het sociale netwerk groeit en zich eerder mogelijkheden tot betaald werk voordoet.

2.3 Sportaanbieders

Structurele sportaanbieders zijn sportverenigingen, sportscholen, fitnesscentra en particuliere sportaanbieders (bootcamps, hardloopleubjes etc). Hoe kijken enkele van die sportaanbieders aan tegen een mogelijk fonds voor volwassenen? Wij hebben gesproken met vertegenwoordigers van: PAC Rotterdam en Rotterdam Atletiek (beide atletiek), tafeltennisvereniging Alexandria'66, Atomium'61 (Sportplus vereniging met handbal als hoofdsport) en Abdel-Kwan (taekwondo).

Visie op /behoefte aan sportfonds voor volwassen minima

De geïnterviewde verenigingen zijn elk voorstander van een sportfonds en zouden zich hier graag aan willen verbinden. De grootste behoefte ligt bij jongeren van boven de 18 jaar. Dit is de leeftijd dat de bijdrage van het jeugdsportfonds stopt. Ook andere subsidies en regelingen als kinderbijdragen eindigen rond deze leeftijd, terwijl veel jongeren van 18 jaar nog onvoldoende of geen inkomen hebben.

Verschillende verenigingen merken een forse terugloop in het ledenaantal na 18 jaar. Bij Abdel-Kwan (actief in kwetsbare buurten in Rotterdam Zuid) is bijvoorbeeld 80% van de leden jonger dan 16 jaar, en 90% hiervan sport via het jeugdsportfonds. Bij hen is het verloop het grootst. Dat hoeft niet altijd een financiële reden te hebben. Aannemelijk is dat hier de financiële component extra zwaar telt, vanwege het grote beroep dat wordt gedaan op het jeugdsportfonds.

De sportplusverenigingen Atomium '61 Alexandria '66 hebben regelmatig te maken met mensen met (lichamelijke) beperkingen die bij hen willen sporten. Deze mensen behoren meer dan gemiddeld tot de minima doelgroep. Hetzelfde geldt voor éénuoudergezinnen. PAC (atletiek) merkt daarnaast ook op dat gepensioneerde leden afhaken om financiële redenen.

De toevoegde waarde van een mogelijk sportfonds voor minima zien de sportverenigingen vooral als drempelverlagend: *"Je neemt een belangrijke drempel weg, maar de financiële drempel is niet de enige drempel."* Zij merken ook op: *"Voor veel minima is sport niet de belangrijkste prioriteit."*

Wat doen de sportverenigingen al?

De meeste sportverenigingen knippen een oogje dicht als ze te horen krijgen dat leden moeite hebben met het betalen van de contributie. Zij laten deze leden dan toch meetrainen, passen het tarief aan, of laten jongeren trainingen verzorgen in ruil voor gratis lidmaatschap. Ze lopen echter niet met hun 'potje' te koop. De meeste verenigingen die we gesproken hebben zetten zich daarnaast al actief in voor de maatschappij. Ze participeren in projecten als Bewegen naar Werk en projecten gericht op chronisch zieken. Verenigingen als Alexandria '66 helpen mensen soms bij aanvragen voor Stichting MEE. Als het potje van Stichting MEE leeg is, heeft de vereniging zelf wat geld gereserveerd om mensen tegemoet te komen die het niet kunnen betalen.

"Wij zetten ons zelf ook actief in voor het bereiken van deze doelgroepen, mensen in de bijstand, ouderen. Onder andere door het aanbieden van sportaanbod overdag, in samenwerking met een welzijnsorganisatie. We hebben gemerkt dat deze mensen makkelijker instromen als het (deels) gefinancierd wordt. We zien ook wel eens wat door de vingers, en laten mensen gratis meesporten als ze na tijdelijk aanbod van drie maanden willen blijven sporten maar het niet kunnen betalen. Veel mensen stoppen namelijk na het tijdelijk meedoen met dergelijke projecten." (Rotterdam Atletiek).

Ook Atletiekvereniging PAC vindt dat ze er als 'grote stadsvereniging' voor iedereen moet zijn.

Rol van de sportvereniging

Alle sportverenigingen geven aan graag mee te willen doen met een dergelijk sportfonds. Niet voor ledenwinst, maar wel voor ledenbehoud. En om meer leden uit de omliggende kwetsbare wijken aan te trekken. Zelf zijn ze bereid een actieve rol te vervullen in het bereiken van kwetsbare doelgroepen, en doen dit vaak al.

Clubs geven aan geen verantwoordelijkheid te willen hebben in het toekennen van het fonds. Ze willen zich niet bezig houden met toetsingscriteria voor hun leden. Wel zijn ze voorstander van een soortgelijk systeem als bij het jeugdsportfonds, waar ze allen positieve ervaringen mee hebben, waarbij een externe partij bekijkt of mensen hiervoor in aanmerking komen. De verenigingen geven aan een actieve rol te willen spelen door open te staan voor gesprekken met leden als men denkt of merkt dat financiën een drempel vormen, en om buurtbewoners te wijzen op de regeling.

Bij wie ligt de verantwoordelijkheid en financiering?

De verantwoordelijkheid voor een sportfonds voor minima ligt volgens de verenigingen bij de gemeente. De gemeente moet hierin het voortouw nemen, in samenwerking met Rotterdam Sportsupport. Atomium '61 voegt hier aan toe dat het goed is als de gemeente zich ervan bewust is dat lidmaatschap van een sportvereniging niet vrijblijvend is. Men verwacht ook een actieve bijdrage van de leden, en het sociale aspect is ook belangrijk. Een stichting oprichten zou mogelijk ook een optie zijn (Alexandria '66). Voor de financiering van het fonds zijn volgens de verenigingen, naast de gemeente, meerdere partijen verantwoordelijk: bedrijven (Havenbedrijf, multinationals), grote banken als de Rabobank en ABN AMRO, en (zorg)verzekeringen en maatschappelijke partners.

Het is daarbij belangrijk dat men ervoor zorgt dat de regeling structureel is: *"Als je voor een fonds gaat, maak het dan wel structureel. Niet dat het potje in eens op is."* PAC voegt eraan toe dat een tegemoetkoming in de contributie vaak niet genoeg is. *"Men heeft ook sportspullen zoals schoenen nodig. Dit kan door deals te sluiten met lokale sportwinkels. Je ziet bij projecten als Bewegen naar Werk dat ze in hun alledaagse kleding komen."*

Verenigingen zijn daarnaast ook zelf bereid korting te geven op de contributie. Wel zijn de sportverenigingen tegenwoordig al veel extra geld kwijt doordat zij zelf verantwoordelijk zijn voor het beheer van de sportaccommodaties. PAC: *"Als wij meer kwetsbare leden gaan krijgen en ons hiervoor inzetten, zou het fijn zijn als de gemeente ons ook wat tegemoet komt"*.

3 Andere steden

Wij hebben een benchmark uitgevoerd onder vier grote steden: Amsterdam, Den Haag, Utrecht en Eindhoven. De volgende vragen staan daarin centraal:

- ③ Zijn er vergelijkbare fondsen in deze steden?
- ③ Hoe zijn deze tot stand gekomen? (gemeentelijk initiatief, maatschappelijke partners, zorgverzekeraars)
- ③ Welke omvang hebben dergelijke fondsen? (bereik en kosten)
- ③ Welke ervaringen zijn er met deze fondsen vanuit de gebruikers en gemeenten, onder andere ten aanzien van de relatie behoefte versus budget? Wat is hier uit onderzoek, en via navraag bij gemeenten, over bekend?

In het volgende schema hebben we de regelingen die betrekking hebben op volwassenen per gemeente gerubriceerd per (voor zover bekend) doelgroep, bereik, bedrag, budget, betrokken organisaties, looptijd en monitoring.

Daarna volgt een korte beschrijving van de leerervaringen binnen elk van de vier gemeenten.

In bijlage 1 zijn de succesfactoren en knelpunten per (sport)fonds per gemeente te vinden.

Gemeente	Regeling (structureel/pilot)	Doelstelling	Doelgroep	%Bereik	Bedrag pp/ % besteed aan sport	Budget	Monitoring	Partijen
Amsterdam	Sportfonds senioren Zuid-Oost (pilot, sinds 1-09-2017))	<i>Een jaar lang gratis sporten.</i> Toeleiden naar (duurzaam) sporten. Pilot geeft daarnaast: 1) inzicht in de doelgroep voor (sport)stimuleringsprogramma's: wie gaat waar op in? 2) Sport als middel beter op de radar krijgen bij en samenwerking met afdelingen WPI, GGD. 3) Verkennen technische kant systeem. 4) Kwaliteitscheck sportaanbod.	> 55 jaar, woonachtig in Stadsdeel Zuid-Oost ¹ , max. 120% bestaansminimum. Gem. leeftijd is 58-64 jaar. Waarom deze doelgroep: frequent huisartsen bezoek, eenzaamheid, ongezonde leefstijl, lage score op zelfredzaamheid, doorverwijzing sociale dienst.	313 deelnemers aan pilot (waarvan 79% vrouw).	Deelnemers bezoeken voornamelijk sportactiviteiten via fysio's, fitness of gaan zwemmen. Deelnamekosten worden volledig vergoed via stadspas.	110.000 (pilot). Onderzoek moet uitwijzen wat de kosten zijn van stadsbrede uitrol.	Ja, naw gegevens, deelname aan welke sportactiviteiten, Stadspas gebruik, interviews sportaanbieders. Toekomst: deelname check per kwartaal.	Gemeente (Werk, Participatie en Inkomen, Zorg, Armoede, GGD, Sport) Huidig aantal sportaanbieders in pilot: 16.
	Stadspas (structureel)	Kortingen op bezoek aan cultuur, cursussen, uitjes/recreatie, beperkt aantal (30) sportaanbieders (zwemmen, klimhal, hardlopen, schaatsen, trampolinespringen) en (kringloop)winkels.	Amsterdammers met een laag inkomen en AOW-gerechtigden	87.000 passen (2017). Hiervan heeft 46% pas 1x of vaker gebruikt in 2017. ²	22% van de volwassenen (19.140) heeft pas gebruikt voor sport in 2017. Totaal bedrag besteed aan sport: € 575.000.	2,5 miljoen (Bron: Parool).	Ja, aantallen gebruik en demografische gegevens worden bijgehouden. Niet de effecten op gezondheid e.d.	Gemeente, cultuur- recreatie en o.a. 30 sportaanbieders.
Den Haag	Ooievaarspas (structureel)	<i>Volwassenen krijgen 50% korting op 1 sport.</i> Korting op allerlei activiteiten op het gebied van sport, cultuur (contributie, lidmaatschap en entree). Gratis OV voor AOW'ers. Er is één loket waar men terecht kan. Registraties worden bijgehouden door middel van een registratiesysteem (pasjes scannen bij binnenkomst).	Inwoners van Den Haag, Leidschendam-Voorburg en Rijswijk met een laag inkomen (130% minimum inkomen). Zowel voor volwassenen als kinderen.	90.000 passen. Bereik: 80-90% van de doelgroep.	18-65 jaar: Sport: 3300 mensen + 5000 voor zwemmen: totaal 8500. 65plus: 1000 sporten/zwemmen.	Totaal 3-4 miljoen per jaar (volwassenen, senioren en kinderen)	Ja, aantallen worden bijgehouden.	Gemeente. Beheer bij Sociale Zaken (speciaal bureau Ooievaarspas). Groot aantal partners (550), waaronder sportverenigingen en commerciële aanbieders ³ .
Utrecht	U-pas (structureel)	Persoonlijk budget (100 euro per jaar) voor sport en cultuur en men bepaalt zelf hoe men budget besteedt.	Inwoners van Utrecht, Houten, De Bilt, Nieuwegein, IJsselstein en Stichtse Vecht met een laag inkomen	32.000 volwassenen beschikken over een U-pas.	68% van het budget wordt besteed aan sportactiviteiten.	450.000 (per 1 jan 2018) voor sport	Nee.	Gemeente > 700 aanbieders sport/cultuur etc, waaronder groot

¹ Voor stadsdeel Zuid-Oost is gekozen vanwege lage (sport)participatie, veel armoede, en de aanwezigheid van veel senioren sportaanbieders.

² Van alle sportende Amsterdammers had in 2017 18% een stadspas (2013: 16%). Van alle Amsterdammers met een stadspas kan 57% tot de sporters worden gerekend (2013: 55%).

³ Commerciële sportaanbieders krijgen 80% van het bedrag vergoed. Reguliere sportverenigingen 100%.

			(125% van minimumloon). De pas is zowel voor volwassenen als kinderen.					aantal sportaanbieders die zich focussen op kwetsbare doelgroepen.
Eindhoven	Meedoen bijdrage (structureel)	Bedrag van 152 euro per persoon per jaar kan besteedt worden naar eigen inzicht aan sport, cultuur, cursussen, activiteiten. Daarnaast gratis busvervoer in hele regio.	Minima tot 120% bijstandsnorm. Voor elk gezinlid bijdrage mogelijk.	11.290 personen > 18 +. 75% van doelgroep wordt bereikt.	17% van bedrag wordt besteed aan sportvereniging, 28% bedrag aan zwembad en ijsbaan.	Budget totaal 1,7 miljoen per jaar (incl jeugd).	Ja, jaarlijkse monitors. Men houdt d.m.v. vragenlijst onder gebruikers bij waar personen geld voor inzetten (maar weet niet hoe vaak men daarvan daadwerkelijk gaat sporten).	Gemeente financiert volledig. Door Klijsma gelden 1,3 miljoen voor Meedoen bijdrage erbij gekregen.
	Passepartout (structureel)	Pas t.w.v. 50 euro bedoelt voor minima, vrijwilligers en mantelzorgers, bedoeld voor bezoek aan ijsbaan, zwembad e.d.	Minima, vrijwilligers en mantelzorgers (gratis gebruik pas), andere Eindhovenaren kopen pas voor 50 euro en kunnen hem gebruiken als kortingskaart.	660 personen (dus maar klein % van minima)	Totaal 1000 bezoekjes aan ijsbaan.	Budget totaal 65.000 (incl kortingsregeling en alle bewoners).		Gemeente financiert volledig.

3.1 Amsterdam

In Amsterdam blijkt behoefte te zijn aan een sportfonds voor volwassenen en senioren. Reden hierachter is dat de sportdeelname onder deze groepen met een minimuminkomen het laagst is, terwijl tegelijkertijd de kracht van sport voor hen juist groot kan zijn.

De gemeente is een pilot gestart voor een sportfonds voor (minima) senioren in Amsterdam Zuid-Oost (De Bijlmer e.o.). Hoofddoel van de pilot is om kwetsbare ouderen toe te leiden naar structureel sportaanbod. De gemeente investeert in de basisvoorwaarden om mensen aan het sporten te krijgen en houden.

De gemeentelijke unit Sport coördineert de pilot. Financiering is afkomstig vanuit Werk, Participatie en Inkomen. Toen bleek dat het aantal aanmeldingen groter was dan gedacht, heeft de GGD extra budget vrijgemaakt. Samenwerking tussen gemeentelijke afdelingen is noodzakelijk gebleken voor het slagen van de pilot. Om andere sectoren dan alleen sport mee te krijgen, was een sterke lobby van 'sport als middel' nodig.

Als de resultaten bekend zijn, volgt de bestuurlijke route en wordt draagvlak gecreëerd om een (variant van) de regeling structureel te maken. Onderzocht wordt hoeveel geld er nodig is, en welke andere voorwaarden er nodig zijn om de gehele gemeente te bedienen. Welke sportaanbieders zijn hiervoor het meest geschikt? Hoe vaak sport men? Wat zijn de kenmerken van de potentiële doelgroep?

De monitoring wordt ook benut om een kwaliteitscheck te doen op het sportaanbod: is het aanbod goed genoeg? Kan uitstroom beperkt worden?

De pilot onder senioren is afgeleid van het succes van een pilot waarbij de Stadspas (pas voor minima in Amsterdam) gekoppeld werd aan de Jeugd sportfonds-indicatie van jeugd. De pilot Stadspas/JSF is gestart met als doel meer kinderen op efficiënte wijze in te laten stromen in de sport. Resultaten wijzen uit dat in de testperiode van twee jaar meer jeugd bereikt is, en bovendien minder uitval is. De koppeling tussen jeugd sportfonds en stadspas wordt structureel na goedkeuring van het College. Ook hierbij is gebleken dat samenwerking tussen verschillende afdelingen binnen de gemeente een belangrijke randvoorwaarde is om sport als middel in te zetten en participatie van kwetsbare groepen te vergroten.

Wensen van Amsterdam zijn om de Stadspas voor alle inwoners beschikbaar te maken om stigmatisering tegen te gaan. Ook zou er een generiek 'scansysteem' moeten zijn waarbij het totale gebruik bij verschillende (sport- en cultuur-)aanbieders gemonitord wordt.

3.2 Den Haag

Den Haag heeft als enige van de onderzochte gemeenten een pas, de Ooievaarspas, voor minima die zowel in een breed aanbod voorziet (sport, cultuur, cursussen, aanbiedingen), en ook gerelateerd is aan andere regelingen voor minima. De pas is gekoppeld aan een registratiesysteem. Pasjes moeten gescand worden bij binnenkomst bij de sportaanbieder zodat ook zicht is op het gebruik. De sportaanbieder ontvangt een vergoeding van de gemeente (100% voor verenigingen, 80% voor commerciële aanbieders). Volwassenen krijgen 50% korting op lidmaatschap van één sport. Voor kinderen is dit 100%, vanuit de gedachte dat van

kinderen niet verwacht mag worden dat zij zelfstandige keuzes kunnen maken. Het zou bovendien goed zijn geen onderscheid tussen kinderen te maken.

Bij volwassenen zorgt de 50% korting ervoor dat sport betaalbaar wordt, én er een financiële prikkel is om niet weg te blijven. Het succes van de pas hangt samen met de lange periode dat de pas al in werking is. De Ooievaarspas is inmiddels een sterk merk geworden. De financiering ligt volledig bij de gemeente (Sociale Zaken), en de organisatie bij een speciaal bureau voor de Ooievaarspas. De gemeente heeft door het registratiesysteem goed zicht op het gebruik en de gebruikers van de pas, en rapporteert hierover met regelmaat aan de gemeenteraad.

De gemeente gaat met verenigingen in overleg over gebruiksmogelijkheden van de pas.

Een poging in het verleden om een Metropoolpas in te stellen in de regio Den Haag - Rotterdam strandde omdat de beide passen te sterk van elkaar verschilden. De Rotterdampas is een kortingskaart voor alle Rotterdammers, gericht op aanbiedingen, en biedt geen structurele vergoedingen zoals lidmaatschappen. De Ooievaarspas is voor volwassenen met een minimuminkomen. Het zou de gemeente Den Haag te veel geld kosten om de constructie om te zetten en te investeren in acquisitie om alle inwoners van Den Haag te bereiken.

3.3 Utrecht

In Utrecht is geen vraag naar een specifiek sportfonds of sportattributen-fonds voor volwassenen. Dit komt voornamelijk door de relatief grote bekendheid van de U-pas onder minima die hiermee ook een sportabonnement kunnen afsluiten bij verschillende sportaanbieders. De gemeente is van mening dat een specifiek sportfonds voor volwassenen met een minimuminkomen een particulier initiatief moet zijn, net als het Jeugdsportfonds voorheen was.

Wel treedt per 1 januari 2018 een sportattributenfonds voor jeugd tot 18 jaar in werking. Dit is bedoeld voor dezelfde doelgroep als het Jeugdsportfonds, maar richt zich specifiek op de vergoeding van sportattributen. Het fonds wordt uitgevoerd door een nieuw op te richten stichting, vanuit de Vereniging Sport Utrecht (VSU, de Utrechtse sportkoepel). Deze stichting krijgt opdracht om financiën te verwerven en het fonds te promoten.. De gemeente wil dat het bedrijfsleven dergelijke regelingen financiert.

Over monitoring worden afspraken gemaakt. Hierdoor probeert de gemeente meer zicht te krijgen op het gebruik van de regeling. Of dit ook de reden is dat mensen meer gaan sporten is niet goed te zeggen

De gemeente streeft naar één loket voor mensen in armoede waarin systemen voor de U-pas, Stichting Leerfonds en Cultuurfonds gekoppeld worden. Momenteel wordt het gebruik van de U-pas niet gemonitord. De gemeente heeft hierdoor geen zicht op de effecten van de U-pas op meedoen in de samenleving en specifiek op sportdeelname. De wens is om dit in de toekomst wel te doen.

3.4 Eindhoven

In Eindhoven bestaat geen sportfonds voor volwassenen met minimuminkomen. Wel is er een fonds voor minima met vrije keuze voor de inzet van het budget ; de Meedoen bijdrage. Dit is een structurele regeling. Vooral voor jeugd van 12-18 jaar is dit een fors bedrag: maximaal € 492,00 in 2018.

De gemeente Eindhoven beschouwt de sportdeelname als "redelijk hoog". Dit is voor de gemeente reden niet vol op in te zetten op sportfondsen. Het gebruik van de regelingen wordt jaarlijks gemonitord aan de hand van vragenlijsten. Toch is het niet helemaal inzichtelijk hoeveel keer mensen zijn gaan sporten.

Sportlidmaatschappen, zwembad- en ijsbaanbezoeken scoren hoog vergeleken met culturele activiteiten.

3.5 Conclusies

Geen van de onderzochte gemeenten heeft een specifiek sportfonds voor volwassenen met een minimuminkomen. Wel zijn er kortingsmogelijkheden, of mogelijkheden om kosteloos te sporten bij een beperkt aantal sportaanbieders. Bij de onderzochte grote steden is daarvoor een koppeling gemaakt met stedelijke kortingspassen. In Amsterdam loopt een pilot om een sportfonds voor een beperkte groep volwassenen (kwetsbare ouderen) in te richten met een koppeling aan de stadspas.

Er zijn lessen te trekken uit de ervaringen bij andere grote steden:

- ② Creëer draagvlak bij andere domeinen binnen gemeente. Voer lobby voor sport als middel en neem gezamenlijk verantwoordelijkheid voor het financieren.
- ② Voer gerichte communicatie met de doelgroep over het fonds.
- ② Zorg dat budgetten toereikend zijn, of vergoedt minder dan 100% van de activiteit/abonnement, om te voorkomen dat 'het potje leeg' is en 'wie het eerst komt wie het eerst maalt' opgaat.
- ② Monitor het gebruik en beheer van het fonds, zodat je zicht hebt op besteding, bereik en aanbod. Check ook de uitval. Let op de kwaliteit en laagdrempeligheid.
- ② Neem de reikwijdte en bruikbaarheid goed in overwegingen mee. Er zijn argumenten voor een "brede" pas met verschillende toepassingsgebieden. Die geniet eerder een grotere bekendheid en daarmee bereik je eerder mensen die in eerste instantie minder interesse in sport en bewegen hebben. Keuzevrijheid voor bewoners is belangrijk. Mensen zijn uiteindelijk zelf verantwoordelijk waar zij hun vrije tijd aan willen besteden.
- ② Laat sportaanbieders zelf kiezen of ze mee willen doen. Spreek ze wel aan op hun maatschappelijke verantwoordelijkheid.

4 Bereik en voorwaarden

Onder welke voorwaarden of criteria kan iemand het beste in aanmerking komen voor een bijdrage uit het fonds? En hoe kan het fonds de doelgroep het beste bereiken?

Meer dan geld

De kosten van sport vormt één aspect dat de sportdeelname mede bepaalt. Er is meer voor nodig om iemand in beweging te krijgen. Geld kan daarbij een drempel vormen, maar het gaat in eerste instantie om motivatie en de beweegredenen om te gaan sporten. Iemand moet sporten zinvol, plezierig, uitdagend, gezellig, fijn, gezond en/ of nuttig vinden. Voor de groep die nog niet aan sport doet geldt daarbij allereerst dat die geënthousiasmeerd moet worden.

Toegang via bestaande programma's en interventies

Het stimuleren en enthousiasmeren van de doelgroep vormen ook het eerste aangrijpingspunt tussen gemeente en de doelgroep volwassenen met een minimuminkomen. De volwassene moet daadwerkelijk op het punt staan om structureel te gaan sporten bij een sportaanbieder. De weg daarnaartoe kan op verschillende manieren zijn afgelegd: via de VGR, MEE, een activiteit van een welzijnsorganisatie, een sportstimuleringstraject van Sportsupport, een keukentafelgesprek door een lid van een wijkteam, iemand die in een sociaal activeringstraject zit, een gesprek met de ouders van een kind dat gebruik maakt van het Jeugdsportfonds... allemaal wegen die leiden tot de keuze voor sport. Kortom, daar waar sprake is van een logische (vervolg)stap, daar ligt een vergoeding vanuit een sportfonds voor volwassenen in de rede.

Het fonds moet dus bekend zijn bij de frontlinie professionals die in de eerste lijn in contact staan met de doelgroep. Daar moet duidelijk zijn dat de cliënt/ bewoner graag structureel wil sporten en bewegen, en daar moet de frontlinie professional in kunnen bemiddelen. Dat houdt concreet in dat de medewerker van het wijkteam, Sportsupport, welzijnswerker, de huisarts (bewegen op recept) VGR en MEE het proces kan begeleiden om iemand te koppelen aan het sportfonds.

Voorwaarden en bandbreedte

Voorwaarden die respondenten noemen en waarover een zekere mate van consensus lijkt te bestaan, zijn verder:

- ⊖ aantoonbaar nog niet aan sport doen
- ⊖ aantoonbaar minimuminkomen en "het echt niet kunnen betalen"
- ⊖ sportaanbieder moet rechtspersoon zijn (vereniging, stichting, sportschool) en moet bekend zijn: geld direct vanuit fonds/ regeling overmaken naar sportaanbieder
- ⊖ maximaal € 250,00/ jaar contributie (gebruikelijk, schatting van landelijk gemiddelde vergoeding)
- ⊖ eenmalig kosten voor materiaal €150,00.

Specifieke groepen minima

Professionals hebben uiteenlopende voorkeuren voor specifieke doelgroepen van het fonds uitgesproken.

In volgorde van frequentie waarin zij genoemd zijn:

- ② Jongeren uit minimagezinnen die lid zijn van een vereniging, 18 jaar zijn geworden en daarmee niet langer in aanmerking komen voor het Jeugdsportfonds;
- ② Gepensioneerden c.q. ouderen;
- ② Chronisch zieken/ volwassenen met een beperking.

Beperkt of onbeperkt ondersteunen?

Diezelfde professionals geven aan dat je een sociaal doel kunt koppelen aan de financiering vanuit het fonds, en dat je het gebruik van het fonds daarmee ook kunt evalueren. Het is te overwegen om per persoon de duur van het gebruik van het fonds te beperken en eventueel ook af te bouwen. Zodat er ook een prikkel van uitgaat om uiteindelijk zelf in staat te zijn de kosten te betalen.

Sommige professionals zijn van mening dat volwassenen qua leeftijd in de kracht van hun leven niet in aanmerking zouden moeten komen van een sportfonds. Dat geldt voor die volwassenen die op basis van gezondheid en levensomstandigheden zelf keuzes kunnen maken. Kinderen en ouderen hebben die mogelijkheden vaker niet. De volwassenen die volgens hen wel in aanmerking zouden komen, zijn degenen die kampen met meerdere problemen (zoals werk, gezondheid of isolement). Vaak gaat dit om mensen die in contact komen met het wijkteam.

Groepen die meerdere problemen hebben, waaronder mensen met een lichamelijke beperking of een psychische aandoening, vinden eerder aansluiting bij een laagdrempelig aanbod in de wijk dan bij een reguliere sportverenigingen of sportschool. Met laagdrempelig aanbod bedoelen we eerdergenoemd aanbod van welzijnsorganisaties en informele clubjes in de wijk.

Omvang

Qua omvang zou je voor het eerste jaar moeten denken aan (maximaal) ongeveer €1,5 – 2 miljoen waarmee ongeveer 5.000 – 7.500 Rotterdammers lid kunnen worden van een sportaanbieder (zoals een sportvereniging of sportschool). Maximale deelname bij volledig betrekken van de doelgroep zou 20.000 Rotterdammers kunnen zijn (ongeveer 20% van de totale doelgroep van 105.900 minima). Dat betekent dat jaarlijks maximaal € 6 à 7 miljoen nodig is. Instroom in het fonds hangt sterk samen met de toegankelijkheid van het fonds: weten mensen het te vinden en kunnen ze er eenvoudig van gebruik maken?

5 Inrichting en positionering

Hoe kan het fonds worden ingericht en op welke wijze kan het fonds deel gaan uitmaken van bestaande structuren?

Tegengegaan versnippering en geen bureaucratie

Verschillende professionals waarschuwen ervoor om:

- ⦿ geen nieuwe structureren in te richten;
- ⦿ geen nieuwe organisatie op te zetten;
- ⦿ geen nieuw zelfstandig fonds te installeren;
- ⦿ het fonds niet in de gemeentelijke organisatie onder te brengen.

Hun hartenkreet is: geen nieuwe "bureaucratie"! Dit standpunt is ingegeven door verschillende onderzoeken die uitwijzen dat juist de doelgroep van het armoedebeleid de weg in overheidsland niet goed weet te vinden waardoor lang niet iedereen die ervoor in aanmerking komt, gebruik maakt van regelingen die voor hen bedoeld zijn. Uit onderzoek naar armoedebeleid blijkt dat interventies dicht bij huis, en in de directe leefomgeving van de betreffende huishoudens, het meest effectief zijn. Dit sluit aan bij een pleidooi voor laagdrempelige voorzieningen in de wijk, óók op het gebied van sport en bewegen.

Bundelen en aansluiten op praktijk

Gepleit wordt voor twee dingen:

- ⦿ Maak de regeling effectief door aan te sluiten op de eerste lijn en op gangbare interventies, waardoor je weet dat de regeling adequaat kan worden toegepast voor de groep voor wie deze bedoeld is. Organiseer de toegang via eerdergenoemde interventies en structuren zoals welzijnsactiviteiten in wijkcentra, MEE, wijkteams, VGR en Rotterdam Sportsupport (o.a. sportkennismakingslessen). Benut daarnaast ook de contacten met de intermediairs van het Jeugdsportfonds, met name jeugdzorgconsulenten en betrokkenen in het onderwijs.
- ⦿ Integreer deze voorziening in een andere. Maak het voor de doelgroep makkelijk om er gebruik van te maken. Bijvoorbeeld door middel van één sportfonds (integratie met JSF) of via een slimme toevoeging aan de Rotterdampas zodat de doelgroep er een betaling mee kan doen (vgl. Amsterdam).

De aanvraag voor gebruik van het fonds zou gedaan moeten worden door intermediairs. Dat zijn degenen die in de eerste lijn in contact staan met de doelgroep. Hou de toegang en toetsing eenvoudig. Juist omdat "participatie" het uitgangspunt is van een sportfonds voor volwassenen, ligt afstemming met armoedebeleid, de Wmo en W&I (sociale activering: bewegen naar werk) voor de hand. Immers: sport, bewegen en gezondheid hebben een positieve invloed op het welzijn van de doelgroep. De respondenten wijzen erop dat het voor deze groep minima vooral gaat om netwerkopbouw: het opdoen van sociale contacten en het tegengaan van een maatschappelijk isolement.

6 Financiering

Welke financiering past bij het fonds? Hoe staan het bedrijfsleven, maatschappelijke partners en zorgverzekeraars tegenover het fonds en eventuele donatie?

Professionals wijzen vrij snel naar de gemeente voor de financiering van het fonds. Andere potentiële bronnen zijn particuliere fondsen (o.a. De Verre Bergen), de zorgverzekeraar (VGZ) of een combinatie. Het bedrijfsleven ligt volgens de meeste respondenten mindervoor de hand als financier van een dergelijk fonds. Bij nadere raadpleging van fondsen in de regio Rotterdam blijkt dat kwetsbare groepen in relatie tot sport (of cultuur) een mogelijk doel van financiering kan zijn. Tegelijkertijd zijn fondsen zoals De Verre Bergen meer toegespitst op tijdelijke financiering (projecten, programma's) en minder of niet op structurele *funding*. Begin 2018 geeft stichting De Verre Bergen aan geen nieuwe aanvragen in behandeling te nemen. Het Sint Laurens Fonds heeft wel mogelijkheden voor meer langdurige financiering. Dit laatste fonds richt zich met name op kinderen en ouderen, en dus niet op de bredere groep volwassenen met minimuminkomen.

Meerdere geïnterviewde personen stellen voor om een soort 1/3-regeling op te zetten: een derde financiering door gemeente/fonds, een derde door de cliënt zelf en een derde door de sportaanbieder (lager tarief). Een eigen bijdrage wordt gezien als prikkel voor motivatie en stimulans.

De vereniging/ sportaanbieder zou haar maatschappelijke verantwoordelijkheid tonen door een derde van de contributie of bijdrage niet in rekening te brengen. Daarmee draaien de leden in feite gezamenlijk op voor dat aandeel: het solidariteitsprincipe.

VGZ, de zorgverzekeraar die in Rotterdam de Izakurapolis verstrekt aan minima (110% minimuminkomen), de zogeheten minimapolis, is niet bereid om een sportfonds voor deze doelgroep te financieren. De gemeente Rotterdam betaalt deze polis voor de minima. Dit gaat om een basisverzekering met een aanvullend pakket en een verplicht herverzekerd eigen risico. VGZ handelt binnen de kaders van de zorgverzekeringswet. Pas als cliënten een medische indicatie hebben, komt VGZ in beeld. Alleen therapeutische interventies met sport en beweging komen dus in aanmerking voor financiering, mits deze bewezen effectief zijn. Daarnaast heeft VGZ met de gemeente Rotterdam afgesproken dat VGZ bij bepaalde patiëntengroepen het onderdeel "gezonde voeding" voor zijn rekening neemt, en de gemeente Rotterdam sport en bewegen, zoals voor mensen met hepatitis B.

Verschillende professionals wijzen er, mede vanuit het oogpunt van beheersbaarheid, op dat je de regeling eindig moet maken, bijvoorbeeld per cliënt drie of vier jaar. Daarna moet men het zelf gaan betalen. Overigens wijst een aantal respondenten erop dat het vaker sportscholen, fitnesscentra, buurtclubjes en vechtsportscholen zijn waar deze doelgroep terecht komen, het (para)commerciële circuit. Daar zou de voorkeur meer liggen dan bij reguliere sportverenigingen.

Respondenten geven aan dat de omvang van de regeling zich moet verhouden tot de ambities en de financieringsmogelijkheden. Zij geven daartoe enkele suggesties ter overweging mee:

- ③ Groeimodel: begin klein en overzichtelijk en bouw gestaag uit. Houd zicht op organisatie, kosten, voortgang en verbeterpunten. Monitor de ontwikkeling van de sportdeelname van de doelgroep..
- ③ Kies voor één of meerdere specifieke doelgroepen binnen de brede groep van minima. Vaker zijn genoemd: jongeren van 18+, mensen met een beperking, ouderen, vrouwen in een isolement. Volg per groep hoe het verloop is. Bouw langzaam aan uit als de mogelijkheden er zijn. Laat resultaten zien.
- ③ Maak duidelijk dat de regeling structureel is, maar het individueel gebruik niet per se. Overweeg om volwassenen na verloop van tijd, of vanaf het begin, een deel zelf te laten betalen. Kies er eventueel voor om gebruik van de regeling te beperken tot enkele jaren.

7 Haalbaarheid: conclusies en advies

Op basis van het verrichte onderzoek concluderen wij dat er behoefte bestaat aan sportfonds voor volwassenen met een minimuminkomen. Tegelijkertijd zal de gemeente Rotterdam eerst een aantal keuzes moeten maken over de omvang, reikwijdte, gebruiksvoorwaarden en positionering van een dergelijk fonds. Daarbij merken wij eerst het volgende op:

- ③ Of mensen aan sport gaan doen is niet alleen afhankelijk van financiële middelen. Sociale wetenschappers verklaren sportdeelname uit sociaaleconomische achtergrond, levensstijl, en, daaraan verbonden, gezondheid. Daarnaast geldt meer algemeen: naarmate men ouder wordt, doet men steeds minder aan sport. Voorspellende factoren van sportdeelname zijn aldus: leeftijd/levensfase, opleidingsniveau, inkomen en mate van gezondheid.
- ③ De maatschappelijke betekenis van sport heeft de afgelopen decennia steeds meer aandacht gekregen. Sport is een platform voor participatie en ontmoeting en heeft een positieve werking op de gezondheid. Juist voor mensen die in een armoedesituatie verkeren kan sportbeoefening een betekenis hebben die groter is dan uitsluitend intrinsieke waarde ervan ("sport is leuk om te doen"). Mensen die onder de armoedegrens leven kampen vaak met meerdere problemen, waaronder een kwetsbare gezondheid en beperkt sociaal netwerk. Sport en bewegen kan aan beide een impuls geven. Door te sporten en bewegen zal de gezondheid toenemen. En tijdens het sporten komen deelnemers in contact met anderen waardoor het netwerk kan groeien. Dat zijn tegelijkertijd factoren die een opstap vormen voor verdere integratie in de maatschappij, waardoor mensen uiteindelijk uit een armoedesituatie kunnen geraken.
- ③ Kies voor een groeimodel. Begin klein, bijvoorbeeld eerst met een pilot in een wijk. Of voor een specifieke doelgroep.
- ③ Kies niet direct voor de gehele doelgroep volwassenen met een minimuminkomen, maar focus op een groep of groepen die dit het meest nodig hebben. Genoemd zijn 18+ jongeren en mensen met een beperking. Ook ouderen zijn genoemd, maar die groep zal minder snel geneigd zijn lid te worden van een sportvereniging (Sociaal en Cultureel Planbureau, Sport en Cultuur, 2016: p. 23: 18% van de 65+ers in Nederland is lid van een sportvereniging, gemiddeld is dat 30%).
- ③ Sluit aan op bestaande structuren, met name voor de toegang tot een financiële regeling. Zorg ervoor dat deelnemers aan interventies van sportstimulering, sociale teams, bestaande beperkte regelingen (MEE, VGR, W&I), en andere vormen van activering en sociaal werk in aanmerking komen voor gebruik van de regeling. Bied de regeling aan bij degenen die graag structureel willen sporten als lid van een vereniging of sportschool/ fitnesscentrum of (andere) particuliere sportaanbieder.
- ③ Criteria voor de aanbodkant zijn: vereniging/ aanbieder die als kwalitatief goed bekend staat bij Rotterdam Sportsupport.
- ③ Criteria voor de vraagkant: deelnemers die aantoonbaar binnen de financiële criteria van het minimabeleid vallen; eventueel focus voor bepaalde doelgroep daarbinnen (zie hiervoor).

- ⦿ Maximale jaarlijkse contributievergoeding vaststellen: € 250 voor contributie en eventueel eenmalig € 150 voor kleding en materiaal. Maximale duur in principe drie jaar. Hierop kunnen uitzonderingen mogelijk zijn (volledig afgekeurd zijn voor werk bijvoorbeeld).
- ⦿ Geldstroom: direct van intermediair naar sportaanbieder en leverancier. Of als tegoed op een pas die gescand kan worden bij de sportaanbieder/ leverancier.
- ⦿ Neem in overweging om een eigen bijdrage te vragen, bijvoorbeeld in de vorm van een 1/3-regeling (waarbij een derde afkomstig is van de deelnemer zelf). Voordeel hiervan is dat er een prikkel voor motivatie vanuit gaat. Nadeel is dat ook dat bedrag niet zo maar op te hoesten voor mensen uit de doelgroep. Bovendien vraagt het extra administratie en dus kosten.
- ⦿ Richt – na een pilotfase - geen nieuw fonds op, en breng de regeling ook niet onder de hoede van de gemeente Rotterdam. Grofweg zijn er twee opties: integreer de regeling voor volwassenen in het jeugdsportfonds en maak er een sportfonds voor minima van. Combineer dat eventueel met cultuur, en profileer dit fonds als sport- en cultuurfonds voor minima. Een tweede optie is om de regeling in technische en logistieke zin te koppelen aan de Rotterdampas. Hiervoor is het nodig dat op de pas een tegoed komt die gescand kan worden bij de sportaanbieder. Dit heeft uiteraard technische implicaties. In Amsterdam wordt hier ervaring mee opgedaan. Optie 1 en 2 kunnen ook geïntegreerd worden: breng het (gehele, samengestelde) fonds in technische zin onder bij de Rotterdampas.
- ⦿ Qua omvang schatten wij in dat er jaarlijks ongeveer € 2 miljoen nodig is om de brede doelgroep volwassenen met een minimuminkomen onder te brengen bij sportaanbieders. Hierbij gelden de bovenstaande condities: uitsluitend die volwassenen die in de eerste lijn al worden bereikt, en die na kennismakingslessen lid willen worden van een sportclub. Voor een pilot in een wijk of voor een doelgroep volstaat een bedrag van ongeveer € 200.000,-.
- ⦿ Voeding van het fonds: in eerste instantie gemeente Rotterdam. Eventueel aangevuld met fonds/ giften particulieren en bedrijven. Dit laatste vergt veel inspanning. Het is druk op deze markt van giften en donaties. Zorgverzekeraar VGZ (minimapolis Rotterdam) ziet geen grond om te investeren in een dergelijk fonds. Vanzelfsprekend moet de ontwikkeling van het fonds er niet toe leiden dat bestaande fondsen en regelingen zich zouden terugtrekken. Wij bevelen juist aan om de krachten (en dus ook de financiën) te bundelen, dan wel op elkaar af te stemmen. Dit betreft met name Rotterdam Sport MEE, de VGR en het fitnesstraject bij W&I van de gemeente Rotterdam.
- ⦿ Houd toezicht op het gebruik van het fonds. Volg wie gebruik maken van het fonds. Hoe lang maakt men gebruik van fonds? Benut men het lidmaatschap ook zoals met het fonds wordt beoogd? Welke effecten heeft het lidmaatschap op de deelnemer (gezondheid, netwerk, werk)? Een eenvoudig monitorsysteem kan hiervoor goede diensten bewijzen.

Bijlage 1 Succesfactoren en knelpunten (sport)fondsen

Gemeente	Regeling	Succesfactoren	Knelpunten/verbeterpunten
Amsterdam	Pilot senioren sport fonds Zuid-Oost	- Aantal aanmeldingen oversteeg alle verwachtingen. - Grote bereidheid sportaanbieders om mee te werken. - Succesvolle lobby mbt 'sport als middel' van Sport bij andere gemeentelijke afdelingen (WPI, armoede, participatie, zorg) is noodzakelijk voor succes. Trek samen op en creëer draagvlak! - Monitoring is belangrijk en noodzakelijk om gebruik en behoeften in kaart te brengen, alvorens College te overtuigen. (Eerste resultaten laten zien dat gebruikers vooral op medisch fitness, valpreventie, zwemmen afstappen. Minder reguliere sport).	Er is zoveel behoefte en vraag dat het een grote uitdaging is de regeling gemeentebreed te trekken en structureel te maken.
	Stadspas		- Pas is nu niet voor iedereen, daardoor kans op stigmatisering. Hoewel in arme wijken dit stigma er niet is (iedereen heeft daar de Stadspas), maar juist wel in rijke wijken. Communicatie (door sportaanbieder, combinatiefunctionaris) is essentieel (focus je niet alleen op het geven van een goede sportles, maar leer ouders herkennen, spreek ze aan). - Infrastructuur Stadspas is complex om in één systeem te vatten omdat het ook privé muzieklessen e.d. omvat. Een eenvoudiger betaalsysteem (zoals bijv. Wicht), waarop mensen zelf het geld kunnen zetten en zelf kunnen besteden zou een uitkomst zijn. Een koppeling met waarderingssysteem voor bijv. vrijwilligerswerk zou mooi zijn.
	Pilot Stadspas & JSF (jeugd)	- Meer inzicht in gebruik en sportdeelname door scansysteem, pasje door scan halen bij sportaanbieder. Sportaanbieder ontvangt geld van gemeente. - Koppeling met JSF zorgt ervoor dat 'iedereen nog harder op zoek gaat naar kinderen om hen aan het sporten te krijgen' 2x per jaar monitoren of kinderen nog lid zijn, zo fraudegevoeligheid door sportaanbieders eruit halen. - Resultaat/effect: slechts 6% uitval en 78% nieuwe leden geworven en veel extra kinderen aan het sporten (jaar 1: +2000, jaar 2: +3500). Angst bij JSF dat Stadspas 'in zelfde vijver vist' als JSF blijkt onterecht. - Veel interesse bij sportaanbieders, melden zichzelf aan (van 30 aanbieders in jaar 1 naar 65 in jaar 2). - Draagvlak College en bereidheid oa WPI om mee te financieren - Ook andere sportverbanden dan traditionele sportverenigingen betrekken, aansluiten bij vraag jeugd.	- Afstemming met JSF kost moeite, men zag Stadspas combi eerst als concurrerend - Fraudegevoelig voor sportaanbieders. Sportaanbieder ontving geld maar als kinderen na paar maanden stoppen strijken ze onterecht geld op. Nieuwe constructie: 2x per jaar wordt gekeken of kinderen nog lid zijn, betere monitoring. - Wat als jeugd 18+ is? Idealiter verleng je de regeling maar financieel is dit waarschijnlijk niet mogelijk met 100% vergoeding. - Gaat nooit alleen om financiële drempels verlagen en voorzien van sportaanbod, ook de ontsluiting van het aanbod moet soms beter in buurten met lage sportparticipatie. - Idealiter ook iets voor jeugd ouder dan 18 jaar doen. Eventueel inkomensafhankelijk maken.
Den Haag	Ooievaarspas	- Pas heeft goed imago: 'iedereen wil er eigenlijk 1, jammer dat je er niet een hebt omdat je teveel verdiend.' Komt ook omdat veel jonge mensen starten met pas, oa studenten. - Geen stigmatisering onder kinderen: iedereen heeft de Ooievaarspas. - Als gemeente kun je sturen op maatschappelijke verantwoordelijkheid van	Laatste jaren zie je wel dat voor sommige mensen 50% betalen ook al te veel is. Gebruik loopt terug onder volwassenen. Bij kinderen veel hoger (gratis).

		- partners/verenigingen/bedrijven. - Pasjes worden gescand bij sportclubs. Op basis van aantal registraties wordt geld overgemaakt naar sportvereniging.	
Utrecht	Upas	- Grote bekendheid - Veel aanbieders - Structurele regeling, bij tekort wordt er altijd bijgelegd vanuit gemeente.	Gebruik wordt nog niet gemonitord, daardoor geen inzicht in of mensen blijven sporten, en of er blijvend effect is op participatie. Wel inzicht in hoeveel mensen de pas gebruiken voor sportaanbod (niet of ze ook daadwerkelijk gaan sporten).
	Sportattributen fonds	Gemeente wil dat nieuw op te richten sportattributen fonds directer contact heeft met doelgroep en werkt niet met intermediairs zoals JSF. Bij grensgevallen biedt dit mogelijkheden per individuele situatie te beoordelen of het fonds toegekend kan worden of niet.	Niet gekoppeld aan U-pas of andere armoede regelingen. Weer een extra systeem erbij. Werk aan de winkel voor professionals wbt bekendheid creëren, inwoners er op wijzen dat het bestaat.
Eindhoven	Meedoen bijdrage	- Groot bereik en relatief groot budget (zeker voor jeugd). - Eigen keuze/verantwoordelijkheid gebruiker.	Gebruik wordt slechts beperkt gemonitord. Gemeente Eindhoven doet dit dmv een vragenlijst waar gebruik achteraf bevraagd wordt, niet dmv pasjessysteem. Geld wordt in 1x overgemaakt aan bewoner. Niet volledig zicht op waar het bedrag voor gebruikt wordt.
	Passepartout	Koppeling aan pas die ook voor alle Eindhovenaren aan te schaffen is.	Nadeel van Passepartout is dat groepen die pas gratis krijgen de pas niet volledig gebruiken, bijv slechts voor 1x naar zwembad gaan. Geen goed middel om mensen meer aan het sporten te krijgen.
JSF			Amsterdam: - Onvoldoende bereik doelgroep - Intermediairs weten onvoldoende over sportaanbod, ouders moeten zelf op zoek naar sport - Ingewikkeld, werpt extra drempel op voor kinderen/ouders 45% uitval (kinderen die stoppen met sport), terwijl sportaanbieders wel geld ontvangen - Gaat wel eens mis, gezinnen ontvangen geld niet - Geen monitoring op uitval, (blijvende) sportparticipatie Utrecht - In verleden afspraken gemaakt met JSF over financieren van het fonds en bijdrage die JSF zou verwerven. Gemeente financiert nog steeds grootste gedeelte zelf en miste daarnaast uitbreidingsmogelijkheid naar vergoeding voor sportattributen. - Meer provinciaal georiënteerd, nauwelijks binding met bedrijfsleven in Utrecht en de Stad. Den Haag - Gekoppeld systeem met andere regelingen is efficiënter. En 100% bereik doordat alle kinderen Ooievaarspas hebben.

DSP-groep BV
Van Diemenstraat 368
1013 CR Amsterdam
+31 (0)20 625 75 37

dsp@dsp-groep.nl
KvK 33176766
www.dsp-groep.nl

DSP-groep is een onafhankelijk bureau voor onderzoek, advies en management, gevestigd aan de IJ-oever in Amsterdam. Sinds de oprichting van het bureau in 1984 werken wij veelvuldig in opdracht van de overheid (ministeries, provincies en gemeenten), maar ook voor maatschappelijke organisaties op landelijk, regionaal of lokaal niveau. Het bureau bestaat uit 40 medewerkers en een groot aantal freelancers.

Dienstverlening

Onze inzet is vooral gericht op het ondersteunen van opdrachtgevers bij het aanpakken van complexe beleidsvraagstukken binnen de samenleving. In dit kader kunnen we bijvoorbeeld een onderzoek doen, een registratie- of monitorsysteem ontwikkelen, een advies uitbrengen, een beleidsvisie voorbereiden, een plan toetsen of (tijdelijk) het management van een project of organisatie voeren.

Expertise

Onze focus richt zich met name op de sociale, ruimtelijke of bestuurlijke kanten van een vraagstuk. Wij hebben o.a. expertise op het gebied van transitie in het sociaal domein, kwetsbare groepen in de samenleving, openbare orde & veiligheid, wonen, jeugd, sport & cultuur.

Meer weten?

Neem vrijblijvend contact met ons op voor meer informatie of om een afspraak te maken. Bezoek onze website www.dsp-groep.nl voor onze projecten, publicaties en opdrachtgevers..

DSP-groep is ISO 9001:2008 (kwaliteitsmanagement) gecertificeerd en aangesloten bij VBO en OOA.

